

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КЛАСТЕРУ

С.О. Маковська, асистент*

Житомирський національний агроекологічний університет

Обґрунтовано необхідність створення регіонального агропромислового кластеру як фактору формування конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств. Визначено інструменти створення кластеру.

Постановка проблеми. Прагнення України вступити до Євросоюзу вимагає формування конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції. Сучасні умови світової конкурентоспроможності можуть призвести до інституціонального

---

* Науковий керівник – Л.Д. Павловська, к. е. н., доцент

розриву, коли вимоги іноземного споживача не будуть відповідати умовам і можливостям вітчизняних виробників продукції, що, в свою чергу, призведе до низького рівня конкурентоспроможності не тільки продукції та її виробників, а також регіональної та національної конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень. Серед науковців активізувалася робота по обґрунтуванню концептуальних засад формування кластерних структур. На дослідження даної проблеми направлена робота таких науковців, як: Ю. Губені, С. Єрохіної, С. Соколенко М. Портера, В. Фельдмана, Р. Стоуг та інших. Між тим, питання визначення інструментарію створення кластеру залишається надзвичайно актуальним.

Метою даної роботи є обґрунтування необхідності створення кластерних об'єднань для формування конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та визначити інструменти створення кластеру.

Виклад основного матеріалу. Реалізація конкурентної стратегії сільськогосподарських підприємств Житомирської області передбачає використання потенціальних переваг та можливостей, які відкриває перед досліджуваними підприємствами поглиблення процесів інтеграції та створення регіонального агропромислового кластеру.

Передумовами для створення агропромислового кластеру є усвідомлення необхідності оптимізації використання природних та економічних ресурсів, поглиблення процесів інтеграції підприємств-виробників, обслуговуючої інфраструктури, трейдерів та переробників, розвиток кооперації господарств та розширення міжгалузевого співробітництва. Сучасний рівень конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств Житомирської області та їх контрагентів є досить низьким, він не забезпечує належного рівня ефективності господарювання, навіть у порівнянні з іншими регіонами України, тому є загроза їх поступового поглинання потужними національними аграрними компаніями. Варто зазначити, що за умови створення регіонального агропромислового кластеру буде забезпечений розвиток переробних підприємств, що поступово втрачають конкурентні позиції у боротьбі за сировинну базу і частку ринку. Утворення кластеру на принципах добровільності, взаємовигідності, партнерства, кооперації, спрощення інвестування та інформаційно-технологічного трансферту створить передумови збалансованого розвитку його учасників [1].

Регіональний агропромисловий кластер покликаний вирішити такі основні завдання: надати сільськогосподарським виробникам доступ до інвестиційного капіталу, привести якість виробленої продукції у відповідність до національних та міжнародних стандартів,

поглибити спеціалізацію, зменшити внутрішні й трансакційні витрати, уможливити і прискорити впровадження сучасних технологій та інновацій, оптимізувати логістичні процеси, підвищити ефективність збуту продукції, забезпечити зростання конкурентоспроможності підприємств, що входять до його структури та їх продукції.

Інструментами формування агропромислового кластеру є:

1. Об'єднання ресурсів та бізнес-процесів учасників кластеру, включення до складу кластеру інфраструктурних обслуговуючих елементів, географічне та галузеве розширення кластеру, забезпечення реалізації інновацій та залучення зовнішніх інвестицій.

2. Утворення системної моделі кластеру, інтеграція бізнес-груп (постачальники, виробники сировини, переробні підприємства та мережа збуту).

3. Постановка спільних завдань та довгострокової стратегії, індикативне планування, розробка і впровадження пілотних проєктів, створення Комерційної ради кластеру.

4. Започаткування регіонального агентства аграрного розвитку як незалежного координаційного та організаційного механізму, розробка регіональної стратегії формування та розвитку агропромислового кластеру.

5. Обґрунтування галузевої структури та якісного складу кластеру на базі аналізу конкурентоспроможності, виробничого та інтеграційного потенціалу учасників.

6. Ініціація створення кластеру з боку підприємств, громадських організацій та державних органів, надання науково-методичної підтримки.

7. Розвиток виробничих зв'язків, активізація і поглиблення процесів спеціалізації, кооперації та інтеграції підприємств регіону.

Основними позитивними перевагами кластеру є наявність сконцентрованих на визначеній території підприємств однієї або суміжних видів діяльності; взаємна підтримка підприємств у просуванні ресурсів та продукції в умовах ринкової конкуренції; наявність значної кількості діючих в кластері малих підприємств; вільний обмін інформацією всередині кластеру; приток інвестиційних ресурсів; залучення ресурсів з галузей, що не можуть їх ефективно використовувати; стимулювання підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається, не лише всередині кластеру, але і на підприємствах, пов'язаних вертикальними технологічними зв'язками [2].

Висновки. Діяльність агропромислового кластеру сприятиме більш ефективному використанню потужностей підприємств-учасників, зростанню продуктивності, зниженню витрат на виробництво продукції,

зростанню прибутків, залученню вітчизняних та іноземних інвесторів, що прискорить надходження інвестицій в інноваційні розробки та вихід на світовий ринок з потужною конкурентоспроможною продукцією. Ці зміни сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності не тільки кластерного об'єднання, а й регіону в цілому.

Таким чином, формування кластеру є важливим і об'єктивно обумовленим процесом, який сприяє удосконаленню організаційно-виробничої структури економіки і поліпшенню динаміки її розвитку.

Список використаних джерел

1. Войнаренко М. Концепція кластерів до відродження виробництва на регіональному рівні // Економіст. – 2000. – №1. – С.36-39.
2. Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці. – К.: Логос, 2004.